

II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

NEUVOSTO

NEUVOSTON PÄÄTÖS,

tehty 20 päivänä helmikuuta 2006,

maaseudun kehittämistä koskevista yhteisön strategisista suuntaviivoista (ohjelmakausi 2007–2013)

(2006/144/EY)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen 20 päivänä syyskuuta 2005 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 9 artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeen,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ⁽²⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 9 artiklan 1 kohdassa säädetään, että maaseudun kehittämistä koskevat strategiset suuntaviivat olisi vahvistettava yhteisön tasolla 1 päivänä tammikuuta 2007 alkavaksi ja 31 päivänä joulukuuta 2013 päättyväksi ohjelmakaudeksi maaseudun kehittämistä koskevien ensisijaisten tavoitteiden asettamiseksi.
- (2) Näissä strategisissa suuntaviivoissa olisi tuotava ilmi maatalouden monivaikutteinen tehtävä maisemien, elintarvikkeiden sekä kulttuuri- ja luonnonperinnön rikkauden ja monimuotoisuuden säilyttämisessä koko yhteisössä.

- (3) Näissä strategisissa suuntaviivoissa olisi määriteltävä yhteisön ensisijaisten tavoitteiden toteutumisen kannalta tärkeät alat erityisesti Göteborgin Eurooppa-neuvostossa (15. ja 16. kesäkuuta 2001) vahvistettujen Göteborgin kestävän kehityksen tavoitteiden sekä Thessalonikin Eurooppa-neuvostossa (20. ja 21. kesäkuuta 2003) vahvistetun kasvun ja työllisyyden edistämiseen tähtäävän Lisabonin uudistetun strategian osalta.
- (4) Kunkin jäsenvaltion olisi näiden strategisten suuntaviivojen perusteella laadittava kansallinen strategiansa viitekehukseksi maaseudun kehittämisohjelmien laadinnalle,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

Ainoa artikla

Vahvistetaan maaseudun kehittämistä koskevat yhteisön strategiset suuntaviivat ohjelmakaudeksi 2007–2013 liitteessä esitetyn mukaisesti.

Tehty Brysselissä 20 päivänä helmikuuta 2006.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
J. PRÖLL

⁽¹⁾ EUVL L 277, 21.10.2005, s. 1.

⁽²⁾ Ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä.

LIITE

Maaseudun kehittämistä koskevat yhteisön strategiset suuntaviivat ohjelmakaudeksi 2007–2013**1. JOHDANTO**

Asetuksessa (EY) N:o 1698/2005 määritellään maaseudun kehittämisrahastosta myönnettävän tuen käyttötarkoitus ja soveltamisala. Yhteisön strategisisa suuntaviivoissa määritellään tähän liittyen yhteisön ensisijaisten tavoitteiden toteutumisen kannalta tärkeät alat erityisesti Göteborgin kestävän kehityksen tavoitteiden sekä kasvun ja työllisyyden edistämiseen tähtäävän Lissabonin uudistetun strategian osalta.

Maaseudun kehittämistä koskevien yhteisön strategisten suuntaviivojen ansiosta voidaan

- määritellä ja sopia alat, joilla EU:n maaseudun kehittämistuki luo eniten lisäarvoa EU:n tasolla,
- luoda yhteys EU:n ensisijaisiin päätavoitteisiin (Lissabon, Göteborg) ja nivota ne maaseudun kehittämisselitykseen,
- varmistaa johdonmukaisuus muiden EU-politiikkojen ja erityisesti koheesio- ja ympäristöpolitiikan kanssa,
- tukea uuden markkinasuuntautuneen yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoa ja siihen liittyvää rakenteiden uudistamista vanhoissa ja uusissa jäsenvaltioissa.

2. MAASEUDUN KEHITTÄMINEN JA YHTEISÖN YLEISET TAVOITTEET**2.1 Yhteinen maatalouspolitiikka ja maaseudun kehittäminen**

Maatalous on edelleen suurin maaseutualueiden käyttäjä ja tärkein tekijä maaseudun ja ympäristön laadun kannalta. Yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) ja maaseudun kehittämisen merkitys on kasvanut Euroopan unionin viimeisimmän laajentumisen myötä.

Ilman YMP:n kahta pilaria eli markkinapolitiikkaa ja maaseudun kehittämisselitykseen monet Euroopan maaseutualueet kärsisivät yhä lisääntyvistä taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristöön liittyvistä ongelmista. Eurooppalaisen maatalouden malli heijastaa maatalouden moniulotteista tehtävää maisemien, elintarvikkeiden sekä kulttuuri- ja luonnonperinnön rikkauden ja monimuotoisuuden säilyttämisessä ⁽¹⁾.

YMP:n, markkinapolitiikan ja maaseudun kehittämisselityksen pääperiaatteet hahmoteltiin Göteborgin Eurooppa-neuvostossa (15. ja 16. kesäkuuta 2001). Sen päätelmien mukaan vahva taloudellinen suorituskyky on kytkettävä luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja kestäväan kehityksen edellyttämiin jätetasoihin, biologiseen monimuotoisuuteen, ekosysteemien säilymiseen ja aavikoitumisen estämiseen. Jotta näihin haasteisiin voidaan vastata, yhteisen maatalouspolitiikan olisi tämänhetkessä ja tulevassa muodossaan myötävaikutettava kestäväan kehityksen saavuttamiseen asettamalla painopisteeksi terveellisten ja korkealaatuisten tuotteiden, ympäristöllisesti kestävien tuotantomenetelmien luonnonmukainen tuotanto mukaan lukien, uudistuvien raaka-aineiden ja biologisen monimuotoisuuden suojelun edistäminen.

Nämä pääperiaatteet vahvistettiin kesäkuussa 2003 Thessalonikin Eurooppa-neuvoston Lissabonin strategiaa koskevissa päätelmissä (20. ja 21. kesäkuuta 2003). Uudistettu YMP ja maaseudun kehittämisselitykseen voivat tulevina vuosina olla avaintekijöitä kilpailukyvyyn ja kestäväan kehityksen edistämässä.

⁽¹⁾ Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmät: Luxemburg (12. ja 13. joulukuuta 1997), Berliini (24. ja 25. maaliskuuta 1999) ja Bryssel (24. ja 25. lokakuuta 2002).

2.2 Kohti kestävästä maataloudesta: vuosien 2003 ja 2004 YMP-uudistukset

Vuosina 2003 ja 2004 toteutetut YMP-uudistukset vauhdittivat merkittävästi pyrkimyksiä parantaa EU:n maatalouden kilpailukykyä ja edistää sen kestävästä kehitystä. Ne myös loivat puitteet tuleville uudistuksille. Euroopan maatalouden kilpailukyky on parantunut perättäisten uudistusten ansiosta, joissa alennettiin hintatukitakuita ja edistettiin rakennesopeutusta. Tuotantomääristä riippumattomien suorien tukien käyttöönotto kannustaa viljelijöitä vastaamaan kuluttajien kysyntään perustuviin markkinasignaaleihin, eikä määrällisiin kannustimiin. Kun sovelletaan täydentäviä ehtoja eli ympäristöä, elintarvikkeiden turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevia vaatimuksia, kuluttajien luottamus paranee ja maanviljelyksen ympäristöllisesti kestävä kehitys edistyy.

2.3 Maaseudun kehittäminen kaudella 2007–2013

Tulevassa maaseudun kehittämissä politiikassa keskitytään kolmeen avainalueeseen: elintarviketalous, ympäristö sekä maaseudun elinkeinoelämä ja väestö laajemmin käsitettynä. Uuden sukupolven maaseudun kehittämissä strategiat ja -ohjelmat laaditaan jäsenvaltioissa toimintalinjoiksi, jotka ovat maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn parantamista koskeva toimintalinja 1, ympäristön ja maaseudun tilan parantamista koskeva toimintalinja 2, maaseutualueiden elämänlaatua ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamista koskeva toimintalinja 3 sekä Leader-toimintalinja 4.

Toimintalinjassa 1 sovellettavat toimenpiteet kohdistetaan maa-, metsä- ja elintarviketalouden inhimilliseen ja fyysiseen pääomaan (tiedonsiirron ja innovaatioiden edistäminen) sekä laadukkaaseen tuotantoon. Toimintalinjan 2 toimenpiteillä pyritään suojelemaan ja parantamaan luonnonvaroja sekä säilyttämään luonnonarvoiltaan arvokkaat maa- ja metsätalouden järjestelmät sekä kulttuurimaisemat Euroopan maaseutualueilla. Toimintalinjan 3 tavoitteena on maaseutualueiden paikallisten infrastruktuurien ja inhimillisen pääoman kehittäminen sekä talouskasvua ja työllisyyttä koskevien edellytysten parantaminen kaikilla aloilla, kuten myös taloudellisen toiminnan monipuolistaminen. Toimintalinja 4 perustuu Leader-toiminnasta saatuihin kokemuksiin, ja se mahdollistaa innovatiivisen hallinnoinnin maaseudun kehittämistä koskevan paikallistasolla toteutettavan alhaalta ylös -lähestymistavan mukaisesti.

2.4 Haasteiden kohtaaminen

Maaseutualueille on ominaista olosuhteiden moninaisuus: esimerkiksi syrjäiset maaseutualueet kärsivät väestökadosta ja taantuvat, kun taas kaupunkien lähialueet joutuvat kaupunkikeskusten aiheuttaman yhä suuremman paineen kohteeksi.

OECD:n väestötiheyteen perustuvan määritelmän mukaan EU:n pinta-alasta on maaseutualuetta ⁽¹⁾ 92 prosenttia. Lisäksi 19 prosenttia väestöstä asuu maaseutuvoittoisilla alueilla ja 37 prosenttia sellaisilla alueilla, joista huomattava osa on maaseutualuetta. Nämä alueet tuottavat 45 prosenttia EU:n bruttoarvonlisästä ja työllistävät 53 prosenttia väestöstä mutta ovat monien sosioekonomisten ja myös rakenteellisten indikaattorien perusteella taajama-alueiden jäljessä. Maaseutualueilla ovat tulot asukasta kohden noin kolmanneksen alhaisemmat ⁽²⁾ ja naisten työllisyysaste on pienempi. Palveluala ei ole niin kehittynyt ja korkeakoulutuksen saaneita asukkaita on vähemmän, kuten myös niitä kotitalouksia, joilla on laajakaistayhteys Internetiin. Joillakin maaseutualueilla suurimpana ongelmana on kaukainen ja syrjäinen sijainti. Nämä haittatekijät näyttävät voimistuvan maaseutuvoittoisilla alueilla, vaikka koko EU:n tasolla yleiskuva voi vaihdella suuresti jäsenvaltioittain. Mahdollisuuksien, kontaktien ja koulutustarjonnan puute ovat erityisesti syrjäisimpien maaseutualueiden naisten ja nuorten ongelma.

EU:n laajentuminen on muuttanut maatalouden kokonaiskuvaa. Maatalouden osuus BKT:stä on vanhoissa jäsenvaltioissa 2 prosenttia, uusissa jäsenvaltioissa 3 prosenttia sekä Romaniassa ja Bulgariassa yli 10 prosenttia. Uusissa jäsenvaltioissa maataloudessa työskentelevien osuus on kolme kertaa suurempi (12 %) kuin vanhoissa jäsenvaltioissa (4 %), Bulgariassa ja Romaniassa huomattavasti enemmän.

Maatalous- ja elintarvikealat ovat tärkeä osa EU:n taloutta, sillä ne tarjoavat 15 miljoonaa työpaikkaa (8,3 % kokonaistyöllisyydestä) ja muodostavat 4,4 prosenttia BKT:stä. EU on maailman suurin elintarvikkeiden ja juomien tuottaja, ja niiden kokonaistuotannon arvio on noin 675 miljardia euroa. Ala on kuitenkin yritysten koon suhteen jyrkästi kaksijakoinen ja pirstoutunut, mistä aiheutuu niille merkittäviä mahdollisuuksia ja uhkia. Metsätalous ja siihen liittyvät tuotannonalat työllistävät noin 3,4 miljoonaa henkeä, ja niiden liikevaihto on 350 miljardia euroa. Kuitenkin vain 60 prosenttia vuotuisesta metsänkasvusta hyödynnetään.

⁽¹⁾ OECD:n määritelmä perustuu siihen, miten suuri osa väestöstä asuu jollakin NUTS 3 -alueella maaseutumaisissa kunnissa, joissa on alle 150 asukasta/km². Ks. Laajennettu vaikutusten arviointi, SEC(2004) 931. Tämä on ainoa kansainvälisesti hyväksytty maaseutualueen määritelmä. Joissakin tapauksissa määritelmässä ei kuitenkaan oteta täysin huomioon tiheimmin asutettujen maaseutualueiden väestöä erityisesti kaupunkien lähialueilla. Näissä suuntaviivoissa sitä käytetään ainoastaan tilastollisiin ja kuvaileviin tarkoituksiin.

⁽²⁾ BKT ostovoimastandardilla painotettuna.

Maa- ja metsätalouden osuus maankäytöstä EU:ssa on 77 prosenttia. Maatalouden ympäristönsuojelutulokset luonnonvarojen säilyttämisen ja parantamisen osalta ovat olleet viime vuosina vaihtelevia. Vedenlaadun osalta voidaan todeta, että kokonaistyyppikuormitus on useimmissa vanhoissa jäsenvaltioissa hieman vähentynyt vuodesta 1990, vaikkakin ravinteiden huuhtoutuminen on joillekin maille ja alueille yhä merkittävä ongelma. Ammoniakkipäästöt, rehevöityminen, maaperän köyhtyminen ja biologisen monimuotoisuuden väheneminen ovat edelleen ongelmia monilla alueilla. Yhä suurempi osa maatalousmaasta käytetään kuitenkin luonnonmukaiseen tuotantoon (5,4 miljoonaa hehtaaria EU:ssa) ja uusiutuvien energialähteiden tuotantoon (noin 1,4:ää miljoonaa hehtaaria käytettiin bioenergian tuottamiseen vuonna 2004; 0,3 miljoonalla hehtaarella sovellettiin energiakasvipalkkiota ja 0,6 miljoonaa hehtaaria oli tuotannosta poistettua maata). Ilmastonmuutoksen pitkän aikavälin näkymät tulevat yhä enemmän vaikuttamaan maa- ja metsätaloustoimintaan. Biologisen monimuotoisuuden suojeleminen on edistynyt Natura 2000 -hankkeen täytäntöönpanon myötä: 12–13 prosenttia maa- ja metsäaloista on nimetty Natura-alueeksi. Luonnonarvoitaan arvokkailla maatalousjärjestelmillä on tärkeä tehtävä paitsi biologisen monimuotoisuuden ja elinympäristöjen säilyttämisessä sekä myös maiseman ja maaperän laadun suojelemisessa. Useimmissa jäsenvaltioissa tällaisia maatalousjärjestelmiä on 10–30 prosenttia maatalousmaasta. Joillakin alueilla maataloustoiminnan lopettaminen voisi aiheuttaa vakavia ympäristöriskejä.

Maaseutualueilla on sen vuoksi tulevana vuosina erityisiä haasteita, jotka liittyvät kasvuun, työllisyyteen ja kestäväan kehitykseen. Maaseutualueet tarjoavat kuitenkin sisältämänsä potentiaalin ansiosta todellisia mahdollisuuksia: kasvu uusilla aloilla, maaseudun tarjoamien palvelujen ja hyödykkeiden sekä matkailun kehittyminen, maaseutualueiden houkuttavuus asuin- ja työskentelypaikkana sekä niiden tehtävä luonnonvarojen ja erittäin arvostettujen maisemien säilyttämisessä.

Jotta maatalous- ja elintarvikealat voisivat vastata kehittyvien markkinoiden kysyntään sekä Euroopassa että maailmanlaajuisesti, niiden on hyödynnettävä mahdollisuudet, joita uudet lähestymistavat, teknologiat ja innovaatiot tarjoavat. Tärkein voimavara on inhimillinen pääoma, johon investoimalla maaseutualueet ja maataloustuotteita jalostava elintarviketeollisuus voivat katsoa luottavasti tulevaisuuteen.

Lissabonin strategian elvyttämisen yhteydessä Eurooppa-neuvosto vahvisti jälleen, että Lissabonin strategia on nähtävä kestävä kehityksen vaatimuksen laajemmassa yhteydessä ja nykypäivän tarpeisiin on vastattava vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuutta vastata omiin tarpeisiinsa ⁽¹⁾. Uudella ohjelmakaudella on ainutkertainen mahdollisuus suunnata uudesta maaseudun kehittämisrahastosta myönnettävää tukea talouskasvun, työllisyyden ja kestävä kehityksen edistämiseksi. Tässä suhteessa se on täysin yhdenmukainen kestävä kehityksen pääperiaatteista annetun julistuksen ⁽²⁾ ja uudistetun Lissabonin toimintaohjelman kanssa, jolla pyritään kohdistamaan varoja siten, että Euroopasta tulee houkuttelevampi paikka sijoittajille ja työntekijöille, osaaminen ja innovointi lisääntyy kasvun tueksi ja uusia ja parempia työpaikkoja syntyy.

Maaseudun kehittämispolitiikan on autettava maaseutualueita pääsemään näihin tavoitteisiin kaudella 2007–2013. Tämä edellyttää, että maaseutualueiden kilpailukyvyyn lisäämiseen, työpaikkojen luomiseen ja innovointiin sovelletaan strategisempaa lähestymistapaa ja ohjelmien toteuttamiseen liittyvää hallinnointia parannetaan. Maa- ja metsätalousalalla on yhä enemmän keskityttävä ihmisiin, taitotietoon ja pääomaan tehtäviin kaukonäköisiin investointeihin, kaikkia osapuolia hyödyttävien ympäristöpalvelujen uusiin toteuttamistapoihin sekä useampien ja parempien työpaikkojen luomiseen toimintoja monipuolistamalla, erityisesti naisille ja nuorille. Kun EU:n maaseutualueita autetaan hyödyntämään potentiaaliaan houkuttelevina työskentely- ja asuinpaikkoina, maaseudun kehittämispolitiikalla voidaan osaltaan edistää kestävä kehitys Euroopan alueella.

3. MAASEUDUN KEHITTÄMISTÄ KOSKEVAT YHTEISÖN ENSISIJAISET TAVOITTEET OHJELMAKAUDELLE 2007–2013

Asetuksessa (EY) N:o 1698/2005 vahvistettujen tavoitteiden mukaisesti jäljempänä esitetyissä strategisissa suuntaviivoissa määritellään yhteisön ensisijaiset tavoitteet asetuksen 9 artiklan mukaisesti. Suuntaviivoissa otetaan huomioon Lissabonin ja Göteborgin Eurooppa-neuvostojen päätelmissä esitetyt keskeiset poliittiset tavoitteet. Kunkin ensisijaisen tavoitteiden ryhmän osalta esitetään ohjeellisia avaintoimia. Kukin jäsenvaltio laatii näiden strategisten suuntaviivojen perusteella maaseudun kehittämistä koskevat kansalliset strategiansa viitekehyyksiksi maaseudun kehittämisohjelmien laadinnalle.

⁽¹⁾ Puheenjohtajan päätelmät, Brysselin Eurooppa-neuvosto, 22. ja 23. maaliskuuta 2005.

⁽²⁾ Puheenjohtajan päätelmät, Brysselin Eurooppa-neuvosto, 16. ja 17. kesäkuuta 2005.

Yhteisön maaseudun kehittämisen ensisijaisiin tavoitteisiin myönnetään määrärahoja ottaen huomioon kunkin ohjelma-alueen tilanne, vahvuudet, heikkoudet ja mahdollisuudet (kuitenkin siten, että jokaiselle toimintalinjalle on vahvistettu vähimmäismäärä). Kukin yhteisön ensisijaisista tavoitteista ja niiden osuus Lissabonin ja Göteborgin tavoitteiden saavuttamisessa on otettava huomioon jäsenvaltioiden tasolla kansallisessa strategiasuunnitelmassa ja maaseudun kehittämissuunnitelmissa. Monissa tapauksissa ensisijaisia tavoitteita on myös kansallisella tai alueellisella tasolla elintarvikeketjuun taikka maa- ja metsätalouden ympäristölliseen, ilmastolliseen ja maantieteelliseen tilanteeseen liittyvien erityisongelmien vuoksi. Maaseutualueet saattavat joutua käsittelemään muita erityiskysymyksiä, kuten kaupunkien lähialueiden paineet, työttömyys, kaukainen sijainti tai alhainen väestötiheys.

3.1 Maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn parantaminen

Yhteisön strateginen suuntaviiva

Euroopan maa- ja metsätalouden sekä elintarvikkeiden jalostuksen aloilla on merkittävät mahdollisuudet kehittää edelleen laadukkaita ja suuremman lisäarvon tuotteita, jotka vastaavat eurooppalaisten kuluttajien ja maailmanmarkkinoiden monipuoliseen ja kasvavaan kysyntään.

Toimintalinjan 1 osoitetuilla määrärahoilla olisi pyrittävä rakentamaan Euroopan elintarviketaloudesta vahva ja dynaaminen. Olisi keskityttävä tietämyksen siirtoon, uudenaikaistamiseen, innovointiin ja laatuun elintarvikeketjussa ja aloilla, joilla ensisijaisesti tehdään fyysisiä ja inhimillisiä pääomainvestointeja.

Näiden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamiseksi jäsenvaltioita kannustetaan suuntaamaan tuki avaintoimiin. Tällaisia avaintoimia voisivat olla muun muassa

- i) maatalouden rakenneuudistus ja uudenaikaistaminen, joilla on edelleen merkittävä tehtävä useiden maaseutualueiden kehittämisessä erityisesti uusissa jäsenvaltioissa. Maatalouden onnistunut mukauttaminen voi olla olennaisen tärkeää maatalouden kilpailukykyyn ja ympäristöllisesti kestävä kehityksen parantamisessa, työpaikkojen luomisessa ja kasvun edistämässä maatalouteen liittyvillä aloilla. Tähän kuuluu muutokseen valmistautumisen tukeminen maatalouden rakenneuudistuksen ja uudenaikaistamisen toteuttamiseksi ja ennakoivan lähestymistavan kehittäminen viljelijöiden koulutukseen ja uudelleen koulutukseen erityisesti siirrettävien taitojen osalta;
- ii) elintarvikeketjuun osallistumisen edistäminen. Euroopan elintarviketeollisuus on yksi maailman kilpailukykyisimmistä ja innovatiivisimmista, mutta se joutuu kilpailemaan yhä kiristyvillä maailmanmarkkinoilla. Maaseudun elinkeinoelämällä on huomattavia mahdollisuuksia luoda ja markkinoida uusia tuotteita, säilyttää maaseutualueilla suurempi arvo tuotteista laatujärjestelmiä soveltamalla ja parantaa eurooppalaisten tuotteiden imagoa muualla maailmassa. Elintarvikeketjuun osallistumista edistävät myös neuvonta- ja tukipalvelujen käyttö yhteisön vaatimusten täyttämiseksi. Markkinasuuntautunut maatalousala lujittaa entisestään Euroopan elintarviketeollisuuden asemaa merkittävänä työllistäjänä ja talouskasvun lähteenä;
- iii) innovoinnin edistäminen sekä tutkimuksen ja kehityksen hyödyntämismahdollisuuksien parantaminen. Innovointi on yhä tärkeämpää Euroopan maa- ja metsätalous- sekä elintarvikealoilla. Vaikka Euroopan suuret elintarvikealan yritykset ovat usein uusien suuntausten etulinjassa, uusien tuotteiden ja prosessien käyttöönotto voisi merkittävästi parantaa pienten jalostus- ja maatalousyritysten tehokkuutta. Erityisesti uusien yhteistyömuotojen soveltaminen voisi parantaa mahdollisuuksia hyödyntää tutkimusta ja kehittämistä sekä edistää innovointia ja seitsemännessä puiteohjelmassa toteutettavia toimia ⁽¹⁾;
- iv) tieto- ja viestintätekniikan käyttöönoton ja levittämisen edistäminen. Elintarviketalouden kokonaisuutena todettu olevan jäljessä tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisessä. Tämä koskee erityisesti pienyrityksiä. Sähköisen liiketoiminnan sovelluksia käytetään edelleen vähän suuria monikansallisia yrityksiä ja niiden merkittäviä toimittajia lukuun ottamatta. Maaseudun kehittämissuunnitelmissa olisi täydennettävä erityisesti pienten ja keskiuurten yritysten osalta komission aloitteita (kuten i2010) sähköisen liiketoiminnan, tietoteknisten taitojen ja verkko-opiskelun aloilla;

⁽¹⁾ Myös maataloustutkimuksen pysyvän komitean työ olisi otettava huomioon tässä yhteydessä.

- v) dynaamisen yrittäjyyden edistäminen. Viimeaikaisilla uudistuksilla on Euroopan maataloudelle luotu markkina-suuntautunut ympäristö, joka tarjoaa maatalousyrittäjille uusia mahdollisuuksia. Tämän taloudellisen potentiaalin toteutuminen riippuu kuitenkin strategisista ja organisatorisista taidoista. Nuorten viljelijöiden kannustamisella alalle voi olla tässä suhteessa merkittävä tehtävä;
- vi) uusien markkinoiden löytäminen maa- ja metsätaloustuotteille. Uusilla markkinoilla voi lisäarvo olla suurempi erityisesti laatutuotteiden osalta. Non food -tuotannon alalla investointeihin ja koulutukseen myönnettävällä maaseudun kehittämistuella voidaan täydentää ensimmäisen pilarin alan toimenpiteitä luomalla tuotannolle innovatiivisia uusia markkinoita tai auttamalla kehittämään uusiutuvan energian raaka-aineita, biopolttoaineita ja jalostuskapasiteettia;
- vii) maa- ja metsätalouden ympäristövaikutusten vähentäminen. Kestävä kehitys riippuu kyvystä tuottaa tiukkojen ympäristövaatimusten mukaisia tuotteita, joita kuluttajat haluavat ostaa. Ympäristötehokkuuden parantamiseksi tehtävät investoinnit voivat lisätä myös tuotannon tehokkuutta kaikkien osapuolten hyödyksi.

Maatalouden sukupolvenvaihdosten vauhdittamiseksi voidaan harkita toimintalinjan 1 mukaisten toimenpiteiden yhdistelmää nuorten viljelijöiden tarpeisiin mukautettuna.

3.2 Ympäristön ja maaseudun parantaminen

Yhteisön strateginen suuntaviiva

Toimintalinjaan 2 osoitetuilla määrärahoilla olisi pyrittävä suojelemaan ja parantamaan EU:n luonnonvarojen ja maaseutualueiden maisemia osallistamalla toimintaan kolmella EU-tason ensisijaisella alalla, jotka ovat: biologinen monimuotoisuus ja luonnonarvoiltaan arvokkaiden maa- ja metsätalousjärjestelmien sekä perinteisten maatalousmaisemien säilyttäminen ja kehittäminen, vesi sekä ilmastonmuutos.

Toimintalinjan 2 mukaisia toimenpiteitä olisi käytettävä nämä ympäristötavoitteet huomioon ottaen. Samalla olisi pyrittävä edistämään maa- ja metsätalouden Natura 2000 -verkoston toteuttamista, Göteborgin sitoumusta pysäyttää biologisen monimuotoisuuden väheneminen vuoteen 2010 mennessä, yhteisön vesipolitiikan puitteista 23 päivänä lokakuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY⁽¹⁾ tavoitteita ja Kioton pöytäkirjan tavoitteita ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

Näiden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamiseksi jäsenvaltioita kannustetaan suuntaamaan tuki avaintoimiin. Tällaisia avaintoimia voisivat olla muun muassa

- i) ympäristöpalvelujen ja eläinystävällisten tuotantomenetelmien edistäminen. Euroopan kansalaiset odottavat, että viljelijät noudattavat pakollisia vaatimuksia. Monien mielestä viljelijöitä pitäisi kuitenkin palkita sitoutumisesta noudattaa tiukempia vaatimuksia tuottaen palveluja, joita markkinat yksin eivät tuota, erityisesti silloin kun kyseiset palvelut koskevat tiettyjä maa- ja metsätalouden kannalta merkittäviä luonnonvaroja, kuten vettä ja maaperää;
- ii) viljelymaiseman ja metsien säilyttäminen. Suuri osa arvostetusta maaseutu-ympäristöstä Euroopassa on maatalouden tulosta. Kestävällä maankäytön suunnittelulla voidaan vähentää autioitumiseen, aavikoitumiseen ja metsäpaloihin liittyviä riskejä erityisesti epäsuotuisilla alueilla. Maisemia ja luontotyyppejä aina soista niittyihin ja vuoristolaitumiin voidaan säilyttää asianmukaisin viljelyjärjestelmin. Monilla alueilla tämä on tärkeä osa kulttuuri- ja luonnonperintöä sekä myös maaseutualueiden yleistä houkuttavuutta asuin- ja työskentelypaikkana;

(1) EYVL L 327, 22.12.2000, s. 1. Direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä N:o 2455/2001/EY (EYVL L 331, 15.12.2001, s. 1).

- iii) ilmastomuutoksen torjuminen. Maa- ja metsätalous ovat merkittävässä asemassa uusiutuvan energian ja bioenergiälaitosten raaka-aineiden kehittämisessä. Asianmukaisilla maa- ja metsätaloudeksi käytännöillä voidaan edistää kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä sekä maaperän orgaanisen aineen ja hiilinieluvaiikutuksen säilyttämistä, ja ne voivat myös auttaa mukautumaan ilmastomuutoksen vaikutuksiin;
- iv) luonnonmukaisen maatalouden edistäminen. Luonnonmukainen maatalous on kokonaisvaltainen lähestymistapa kestävään maatalouteen. Tästä syystä sen osuutta ympäristöä ja eläinten hyvinvointia koskevien tavoitteiden toteuttamisessa voitaisiin lisätä;
- v) kaikkia osapuolia hyödyttävien ympäristö- ja talousaloitteiden edistäminen. Erityisesti maatalouden ympäristötoimenpiteiden puitteissa tarjotut ympäristöhyödykkeet voivat vahvistaa maaseutualueiden ja niillä tuotettujen elintarvikkeiden identiteettiä. Ne voivat muodostaa perustan matkailun ja maaseudun tarjoamien palvelujen ja hyödykkeiden luomalle talouskasvulle ja työllisyydelle erityisesti silloin, kun toimintaa monipuolistetaan matkailulla, käsiteollisuudella, koulutuksella tai non food -tuotannolla;
- vi) alueellisen tasapainon parantaminen. Maaseudun kehittämissuunnitelmilla voidaan olennaisesti parantaa maaseutualueiden houkuttavuutta. Niillä voidaan myös varmistaa, että kaupunki- ja maaseutualueiden kestävä tasapaino säilyy kilpailukykyisessä osaamisessa perustuvassa taloudessa. Kun maankäyttötoimenpiteitä yhdistetään muihin toimintalinjoihin, niillä voidaan edistää taloudellisen toiminnan tasaisempaa jakautumista ja alueellista koheesiota.

3.3 Maaseutualueiden asukkaiden elämänlaadun parantaminen ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamiseen kannustaminen

Yhteisön strateginen suuntaviiva

Toimintalinjaan 3 osoitetut määrärahat on tarkoitettu maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamiseen ja maaseutualueiden asukkaiden elämänlaadun parantamiseen. Niillä olisi pyrittävä saavuttamaan olennaisin tavoite, joka on työllisyysmahdollisuuksien ja kasvun edellytysten luominen. Toimintalinjan 3 mukaisia toimenpiteitä on käytettävä erityisesti valmiuksien kehittämiseksi, taitojen hankkimiseksi ja paikallisten kehittämissuunnitelmien toteuttamiseksi sekä sen varmistamiseksi, että maaseutualueet säilyvät houkuttavina tuleville sukupolville. Koulutusta, tiedotusta ja yrittäjyyttä edistettäessä olisi otettava huomioon naisten, nuorten ja iäkkäiden työnteekijöiden erityistarpeet.

Näiden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamiseksi jäsenvaltioita kannustetaan suuntaamaan tuki avaintoimiin. Tällaisia avaintoimia voisivat olla muun muassa

- i) työvoimaosuuden ja työllisyyden lisääminen maaseudun laajemmassa elinkeinoelämässä. Taloudellisen toiminnan monipuolistaminen on välttämätöntä maaseutualueiden kasvun, työllisyyden ja kestävä kehityksen kannalta, jolloin se myös parantaa alueellista tasapainoa sekä taloudellisesti että sosiaalisesti. Matkailu, käsiteollisuus ja muut maaseudun tarjoamat palvelut ja hyödykkeet ovat monilla alueilla kasvavia aloja, jotka tarjoavat mahdollisuuksia monipuolistaa tilan toimintoja maatalouden ulkopuolella ja perustaa mikroyrityksiä maaseudun laajemmassa elinkeinoelämässä;
- ii) naisten työssäkäynnin edistäminen. Monilla maaseutualueilla puutteelliset lastenhoitopalvelut luovat erityisiä esteitä. Paikalliset aloitteet lastenhoitopalvelujen kehittämiseksi voivat helpottaa työmarkkinoille pääsyä. Näihin voivat kuulua lastenhoidon perusrakenteiden kehittäminen mahdollisesti yhdistettynä aloitteisiin, joilla kannustetaan luomaan maaseutuelinkeinoihin ja paikallisiin palveluihin liittyviä pieniyrityksiä;
- iii) kylien elinvoiman palauttaminen. Yhdenmetyt aloitteet, joissa yhdistyvät toiminnan monipuolistaminen, yritysten perustaminen, kulttuuriperintöön investoiminen, infrastruktuuri paikallisia palveluja varten ja kunnostus, voivat parantaa sekä talousnäkömiä että elämänlaatua;

- iv) mikroyritysten ja käsiteollisuuden kehittäminen. Näin voidaan hyödyntää perinteisiä taitoja tai ottaa käyttöön uutta pätevyyttä – erityisesti jos tähän yhdistyy välineiden hankinta sekä koulutus ja opastus – yrittäjyyden edistämiseksi ja elinkeinoelämän kehittämiseksi;
- v) paikallisen elinkeinoelämän monipuolistamiseen tarvittavien taitojen opettaminen nuorille. Näin voidaan vastata matkailun, vapaa-ajan toimintojen, ympäristöpalvelujen, maaseudun perinteisten käytäntöjen ja laatuotteiden kysyntään;
- vi) tieto- ja viestintätekniikan käyttöönoton ja levittämisen edistäminen. Tieto- ja viestintätekniikan käyttöönotto ja levittäminen on maaseutualueilla olennaisen tärkeää taloudellisen toiminnan monipuolistamiseksi, paikallisen kehityksen edistämiseksi, paikallisten palvelujen tarjoamiseksi ja tietoyhteiskuntaan osallistumisen edistämiseksi. Mittakaavaetuja voidaan saada aikaan toteuttamalla kylien tieto- ja viestintätekniikka-aloitteita, joissa tietotekniikkalaitteet, verkottuminen ja tietoteknisten taitojen opettaminen sovitetaan yhteisörakenteisiin. Tällaisiin aloitteisiin voidaan vauhdittaa tieto- ja viestintätekniikan käyttöönottoa paikallisilla tiloilla ja maaseutuyrityksissä sekä sähköisen liiketoiminnan ja kaupankäynnin aloittamista. Internetin ja laajakaistaviestinnän tarjoamia mahdollisuuksia on hyödynnettävä täysimääräisesti epäedullisesta sijainnista johtuvien haittojen lieventämiseksi käyttämällä esimerkiksi rakennerahastojen tukea alueellisille ohjelmille;
- vii) uusiutuvien energialähteiden tuottamisen ja innovatiivisen käytön lisääminen. Näin voidaan saada maa- ja metsätaloustuotteille uusia markkinoita, edistää paikallisia palveluja ja monipuolistaa maaseudun elinkeinoelämää;
- viii) matkailun kehittäminen. Matkailu on monilla maaseutualueilla tärkeä kasvava ala, ja siinä voidaan hyödyntää kulttuuri- ja luonnonperintöä. Lisäämällä matkailualalla tieto- ja viestintätekniikan käyttöä varausten, mainonnan, markkinoinnin, palvelujen suunnittelun ja vapaa-ajan toimintojen yhteydessä voidaan lisätä vierailijoiden määrää ja pidentää oleskelun kestoa erityisesti pienempien palvelujentarjoajien ja maatilamatkailun osalta;
- ix) paikallisen infrastruktuurin parantaminen erityisesti uusissa jäsenvaltioissa. Tulevina vuosina tehdään televiestinnän, liikenteen, energian ja vesihuollon infrastruktuureihin huomattavia investointeja. Rakennerahastoista myönnetään merkittävästi määrärahoja eri toimenpiteisiin, jotka ulottuvat Euroopan laajuisista verkoista ja yrityksiin luotavista yhteyksistä teknologiakeskuksiin. Jotta kerrannaisvaikutus olisi mahdollisimman suuri työpaikkojen ja talouskasvun osalta, maaseudun kehittämissuunnitelmissa tuetut pienimuotoiset paikalliset infrastruktuurihankkeet voivat olla olennaisen tärkeitä, sillä ne yhdistävät toisiinsa kyseiset laajemmat investoinnit, paikalliset toiminnan monipuolistamisstrategiat sekä maatalous- ja elintarvikealan potentiaalin kehittämisen.

3.4 Paikallisten valmiuksien kehittäminen työllisyyden parantamiseksi ja elinkeinoelämän monipuolistamiseksi

Yhteisön strateginen suuntaviiva

Toimintalinjaan 4 (Leader) osoitetuilla määrärahoilla pyritään toimintalinjojen 1 ja 2 ja erityisesti toimintalinjan 3 ensisijaisiin tavoitteisiin, mutta ne ovat tärkeitä myös horisontaalisen, hallinnon kehittämiseen liittyvän ensisijaisen tavoitteen saavuttamiseksi ja maaseutualueiden oman kehityspotentiaalinsa hyödyntämiseksi.

Leader-toimintalinjasta myönnettävä tuki tarjoaa mahdollisuuden yhdistää paikallisiin tarpeisiin ja vahvuuksiin perustuvien yhteisön johtamien paikallisten kehittämissuunnitelmien puitteissa kaikki kolme tavoitetta: kilpailukyky, ympäristö ja elämänlaatu / toiminnan monipuolistaminen. Yhdennetyillä lähestymistavoilla, joiden toteuttamiseen osallistuvat viljelijät, metsänomistajat ja muut maaseudun toimijat, voidaan suojella ja parantaa paikallista luonnon- ja kulttuuriperintöä, lisätä ympäristötietoisuutta ja edistää erikoistuotteiden, matkailun sekä uusiutuvien luonnonvarojen ja uusiutuvan energian hyödyntämistä.

Näiden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamiseksi jäsenvaltioita kannustetaan suuntaamaan tuki avaintoimiin. Tällaisia avaintoimia voisivat olla muun muassa

- i) paikallisten kumppanuusvalmiuksien kehittäminen. Toiminnan edistäminen ja valmiuksien hankkimisen rohkaiseminen voivat auttaa paikallisen potentiaalin liikkeelle saamista;
- ii) yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksien edistäminen. Leader-toiminnalla tulee edelleenkin olemaan tärkeä tehtävä, sillä se edistää innovatiivisia lähestymistapoja maaseudun kehittämiseen ja tuo yksityisen ja julkisen sektorin toimijat kosketuksiin toistensa kanssa;
- iii) yhteistyön ja innovoinnin edistäminen. Leaderin kaltaisilla paikallisilla aloitteilla ja toiminnan monipuolistamisen tukemisella voi olla tärkeä tehtävä, sillä ne tarjoavat ihmisille uusia ideoita ja lähestymistapoja sekä edistävät innovointia, yrittäjyyttä, osallisuutta ja paikallisia palveluja. Verkossa toimivat yhteisöt voivat edistää tietämyksen jakamista, hyvien käytänteiden vaihtoa sekä maaseudun tuotteita ja palveluja koskevaa innovointia;
- iv) paikallisen hallinnon kehittämisen. Leader-toimintalinjassa voidaan toteuttaa innovatiivisia lähestymistapoja maatalouden, metsätalouden ja paikallisen elinkeinoelämän yhdistämiseksi toisiinsa, jolloin maaseutualueiden taloudellinen perusta monipuolistuu ja sosioekonominen rakenne vahvistuu.

3.5 Ohjelmien johdonmukaisuuden varmistaminen

Yhteisön strateginen suuntaviiva

Jäsenvaltioiden olisi kansallisia strategioita laatiessaan varmistettava, että toimintalinjojen väliset ja sisäiset synergiat maksimoidaan ja mahdolliset ristiriitaisuudet vältetään. Tarvittaessa ne voivat kehittää yhdennettyjä lähestymistapoja. Ne voivat myös pohtia, miten otetaan huomioon muut EU-tason strategiat, kuten luonnonmukaisia elintarvikkeita ja luonnonmukaista maataloutta koskeva toimintasuunnitelma, sitoutuminen uusiutuviin energialähteiden käytön lisäämiseen⁽¹⁾, tarve laatia ilmastonmuutoksen torjumiseksi EU:n keskipitkän ja pitkän aikavälin strategia⁽²⁾ ja tarve ennakoita sen mahdollisia vaikutuksia maanviljelykseen ja metsänhoitoon, Euroopan unionin metsästrategia ja toimintasuunnitelma (joilla voidaan auttaa pääsemään kasvun ja työllisyyden sekä kestävän kehityksen tavoitteisiin) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä N:o 1600/2002/EY⁽³⁾ säädetyin kuudennen ympäristöä koskevan toimintaohjelman painopisteet, erityisesti ne, joiden katsotaan edellyttävän aihekohtaisia ympäristöstrategioita (maaperän suojele, meriympäristön suojele ja säilyttäminen, torjunta-aineiden kestävä käyttö, ilmansaasteet, kaupunkiympäristö, luonnonvarojen kestävä käyttö ja jätteiden kierrätys).

EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla on käytettävissä monia välineitä hallinnon ja toimien toteuttamisen tehostamiseksi. Teknistä apua voidaan käyttää eurooppalaisten ja kansallisten verkostojen perustamiseksi maaseudun kehittämistä varten; niiden kautta sidosryhmät voivat vaihtaa parhaita toimintatapoja ja asiantuntemusta kaikista toiminnan suunnitteluun, hallintoihin ja toteuttamiseen liittyvistä asioista. Kansallisia strategioita laadittaessa on huolehdittava tiedotus- ja julkisuustoimista, jotta eri toimijat saadaan osallistumaan mahdollisimman aikaisin, ja näitä toimia on suunniteltava myös täytäntöönpanon myöhäisempiä vaiheita varten.

3.6 Yhteisön välineiden keskinäinen täydentävyys

Yhteisön strateginen suuntaviiva

On pyrittävä rakenne-, työllisyys- ja maaseudun kehittämissä politiikkojen väliseen synergiaan. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että Euroopan aluekehitysrahastosta, koheesiorahastosta, Euroopan sosiaalirahastosta, Euroopan kalastusrahastosta ja maaseudun kehittämissä rahastosta rahoitettavat toimet täydentävät toisiaan ja ovat johdonmukaiset tietyllä alueella ja tietyllä toiminta-alueella. Eri rahastoista rahoitettujen toimien välisiä rajoja ja yhteensovittamista koskevat pääperiaatteet on määriteltävä kansallisissa strategisissa viitekehyksissä tai kansallisissa strategiasuunnitelmissa.

⁽¹⁾ Puheenjohtajan päätelmät, Brysselin Eurooppa-neuvosto, 25. ja 26. maaliskuuta 2004.

⁽²⁾ Puheenjohtajan päätelmät, Brysselin Eurooppa-neuvosto, 22. ja 23. maaliskuuta 2005.

⁽³⁾ EYVL L 242, 10.9.2002, s. 1.

Infrastruktuureihin tehtävien investointien osalta periaatteena voisi olla intervention mittakaava. Esimerkiksi liikenteeseen tai muuhun infrastruktuuriin jäsenvaltion tai alueen/seutukunnan tasolla tehtävien investointien osalta voitaisiin käyttää koheesiopolitiikan välineitä, kun taas paikallistasolla voitaisiin käyttää toimintalinjan 3 peruspalvelutoimenpidettä, jolloin varmistettaisiin yhteys paikallis- ja aluetason välillä.

Kun kyseessä on inhimillisen pääoman kehittäminen, maaseudun kehittämistuki on kohdistettava viljelijöihin ja taloudellisiin toimijoihin, jotka osallistuvat maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamiseen. Maaseutualueen väestölle voidaan antaa tukea soveltamalla yhdenmukaista alhaalta ylös -lähestymistapaa. Toimet näillä aloilla olisi toteutettava kasvua ja työllisyyttä koskevissa yhdenmukaistetuissa suuntaviivoissa vahvistetun Euroopan työllisyysstrategian tavoitteita noudattaen ja johdonmukaisesti kansallisissa uudistusohjelmissa Lissabonin prosessin puitteissa toteutettujen toimien kanssa. Koulutuksen osalta Lissabonin tavoitteet pyritään saavuttamaan Koulutus 2010 -työohjelmalla. Tämän ohjelman ytimenä on elinikäisen oppimisen periaate ja sitä sovelletaan kaikkiin koulutustasoihin ja -tyyppisiin, myös maatalous-, metsätalous- ja elintarvikealalla.

4. RAPORTOINTIJÄRJESTELMÄ

Asetuksessa (EY) N:o 1698/2005 säädetään yhteisön ja kansallisten strategioiden strategisesta seurannasta. Edistymistä koskeva raportointi perustuu jäsenvaltioiden kanssa yhteistyössä vahvistettaviin seuranta- ja arviointisääntöihin.

Näissä säännöissä vahvistetaan rajallinen määrä yhteisiä indikaattoreita ja yhteiset menetelmät. Niitä täydennetään ohjelmakohtaisilla indikaattoreilla kunkin ohjelma-alueen luonteen huomioon ottamiseksi.

Yhteisten indikaattorien avulla voidaan tuotokset, tulokset ja vaikutukset koota yhteen EU:n tasolla ja arvioida yhteisön ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen edistymistä. Kunkin ohjelmakauden alussa määriteltävien perusindikaattorien avulla voidaan arvioida alkutilanne ja luoda perusta ohjelmastrategian kehittämiseksi.

Arviointi on jatkuvaa: ohjelmista tehdään ennako-, väli- ja jälkiarviointit, minkä lisäksi toteutetaan muuta arviointitoimintaa ohjelman hallinnoinnin ja vaikutusten parantamiseksi. Näiden lisäksi yhteisön tasolla toteutetaan aihekohtaisia tutkimuksia ja yhdistettyjä arviointeja, kuten myös eurooppalaisen maaseudun kehittämisen verkoston toimia; tämä verkosto mahdollistaa tiedonvaihdon ja valmiuksien hankkimisen arviointien tekemiseksi jäsenvaltioissa. Hyvien käytänteiden vaihto ja arviointitulosten jakaminen tehostavat maaseudun kehittämistoimia huomattavasti. Näin ollen eurooppalaisen verkoston tulisi olla keskeisessä asemassa helpotettaessa yhteydenpitoa.